

Täysistunto

Torstai 15.10.2015 klo 16.00—18.20

3. Kansalaisaloite lapsiin kohdistuvien seksuaalirikosten rangaistusasteikon koventamises- ta

Kansalaisaloite KAA 3/2015 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Maria Lohela: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 3. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään lakivaliokuntaan. Keskustelu käydään etukäteen pyydettyjen puheenvuorojen osalta nopeatahtisena. Etukäteen varattujen puheenvuorojen pituus on enintään 3 minuuttia. Puhemiesneuvosto suosittaa, että myös nopeatahtisen keskusteluosuuden jälkeen pidettävät puheenvuorot kestävät enintään 3 minuuttia.

Keskustelun aloittaa edustaja Rydman.

Keskustelu

17.02 Wille Rydman kok: Arvoisa rouva puhemies! Seksuaalirikoksista annettujen tuomioiden liian matala taso on jo pitkään ollut oikeusjärjestelmämme vakavimpia epäkohtia. Tuomiot ovat auttamatta liian lieviä suhteessa tekojen vakavuuteen. Tämän epäkohdan korjaamiseksi on kirjattu lukuisia toimenpiteitä keväällä laadittuun hallitusohjelmaan, ja olen iloinen, että rangaistusten koventamista kiirehditään nyt myös kansalaisaloitteen muodossa.

Oikeuspoliittisen tutkimuslaitoksen mukaan lapsen seksuaalisen hyväksikäytön rangaistuskäytännöt vaihtelevat huomattavasti eri tuomioistuimissa. Epäsuhta koskee niin ikään poliisin tietoon tulneiden tapausten lukumääriä. On kuitenkin selvää, etteivät läheskään kaikki tapaukset tule ollenkaan poliisin tietoon. Todellisia lukuja voimme vain arvioida. Ruotsissa on arvioitu, että lasten seksuaalisista hyväksikäytöistä vain noin 3—12 prosenttia tulee poliisin tietoon. Lapsiin kohdistuneiden seksuaalisten hyväksikäyttötapausten määrä on jopa kahdeksankertaistunut vuodesta 1980. Tämä ei välttämättä merkitse, että lasten seksuaalinen hyväksikäyttö olisi lisääntynyt, vaan tapausmäärien muutosten taustalla on viranomaiskontrollin tehostuminen ja kiinnijäämisriskin kasvu. Tältä osin kehitys on ollut kaikesta huolimatta positiivista.

Hallitusohjelman mukaan ensikertalaisuussäännöksiä sekä väkivaltarikosten ja lapsiin kohdistuvien törkeiden seksuaalirikosten rangaistustasoa tullaan tiukentamaan. Myös ehdollisen vankeustuomion tehostamismahdollisuuksia tarkistetaan, mukaan lukien lyhyt ehdoton vankeus. Niin ikään vapautuvien vankien vaarallisuusarviota laajennetaan.

Kansalaisaloitteen tekijät vaativat, että lapsen törkeän seksuaalisen hyväksikäytön minimirangaistusta nostetaan 2 vuoteen vankeutta, jolloin käytännössä ehdolliset tuomiot jäävät pois. Tätä on pidettävä olennaisena seikkana erityisesti siksi, että lapsen törkeästä

Pöytäkirjan asiakohta PTK 51/2015 vp

seksuaalisesta hyväksikäytöstä on toistuvasti annettu ehdollisia tuomioita, jolloin tekijä on voinut jatkaa toimintaansa. Kansalaisaloitteessa esiin nostetut seikat eivät ole ristiriidassa hallitusohjelman kanssa vaan täydentävät sitä hyvin.

Rangaistusten koventamiselle on myös kiire. Jos raiskauksesta selviää lyhyehköllä ehdollisella tuomiolla, ei moni tekijä pidä sitä edes rangaistuksena. Uhriin raiskaus kuitenkin jättää elinikäiset arvet. Lapsiuhritutkimuksen tulokset osoittavat, että niille suomalaisille nuorille, jotka olivat kohdanneet hyväksikäyttöä, oli kasaantunut huomattava määrä myös muita uhrikokemuksia sekä näille todennäköisesti altistavia riskitekijöitä. Tähän meillä ei ole varaa.

Puhemies Maria Lohela: Muistutan edustajia, että myös 3 minuutin puheenvuorot voi pitää sieltä paikalta.

17.05 Mika Niikko ps: Arvoisa rouva puhemies! Ensimmäisenä haluan kiittää kansalaisaloitteen tekijöitä siitä, että nostitte keskusteluun tämän tärkeän aiheen ja saitte kerättyä tämän reilu 50 000 allekirjoitusta, mikä kansalaisaloitteeseen vaaditaan.

Kansalaisaloitteessanne vaaditaan törkeiden seksuaalirikosten minimirangaistukseksi vankeutta, jonka kesto määräytyy teon vakavuusasteen mukaan. Nykyinen lainsäädäntö ei vastaa kansalaisten oikeudentajua. Olen aloitteen tekijöiden kanssa samaa mieltä siitä, että Suomen rikoslaki suhtautuu aivan liian kevyesti törkeisiin rikoksiin, joista lapsiin kohdistuvat seksuaalirikokset ovat pahin ääripää. Tällaista suopeutta on hyvin vaikea ymmärtää. Perusteluksi ei riitä se, että vankeudenhoidon kuluja ei ole varaa kasvattaa. On selkeä arvovalintakysymys, millaisen signaalin lainsäädäntö antaa törkeään rikokseen ryhtyvälle. Uhrin kärsimys tulee ottaa myös vakavasti, eivätkä kauniit sanat tässä paljon auta.

Arvoisa puhemies! Suomen lainsäädäntö ajaa rikollisten etua lasten edun kustannuksella muullakin tavoin. Lievän rangaistuksen lisäksi ehdottomaan vankeusrangaistukseen tuomitun ei juuri koskaan tarvitse suorittaa koko rangaistustaan vankilassa, vaan hän pääsee ehdonalaiseen vapauteen viimeistään silloin, kun rangaistuksesta on jäljellä kolmasosa. Jos rikosentekijä on niin kutsuttu ensikertalainen eli ei ole istunut vankilassa viimeiseen kolmeen vuoteen, vapautus tapahtuu viimeistään rangaistuksen puolessavälissä, ja alle 21-vuotias istuu vankilassa vain yhden kolmasosan tuomiostaan. Tilanne on pääläellään. Meidän lainsäätäjien tehtävä on suojella kansalaisia ja erityisesti lapsia, mutta totuus on ikävä kyllä toinen. Onkin syytä tunnustaa, että me kansan valitsevat päättäjät olemme tässä tehtävässä pahasti epäonnistuneet.

Arvoisa puhemies! Suositankin eduskunnalle kaksi konkreettista toimenpidettä, joilla parannetaan lapsen ja nuoren suojelemista seksuaalirikollisilta:

Ensimmäisenä ennalta ehkäisevät toimet. Helsingin poliisin mukaan seksuaalirikollisten uhrin ovat yhä nuorempia. Tilanne on entistä vääristyneempi. Lapsille suunnatuilla nettisivuilla rikollisen on helppo esiintyä lapsena tai nuorena ja toteuttaa seksuaalista hyväksikäyttöä esimerkiksi kameran välityksellä. Osassa tapauksista nettikontaktit johtavat tapaamiseen, jossa syytetty on uhrin kanssa yhdynnässä. Erityisesti lapsen ja nuoren suojele internetin haitallisilta lieveilmiöiltä on ensisijaisen tärkeää ja tulee toteuttaa sekä rikosten torjuntaa tehostamalla, rangaistuksia koventamalla että nuorten internetin käyttäjien turvallisuuskasvatusta parantamalla.

Isossa-Britanniassa on todettu toimivaksi seksuaalirikosten ennaltaehkäisykeinoksi turvanappi. Se on internetjärjestelmä, joka liitetään erityisesti lasten ja nuorten suosimille

Pöytäkirjan asiakohta PTK 51/2015 vp

keskustelupalstoille ja jota painamalla voi helposti ilmoittaa turvattomasta tilanteesta. Tällä vaalikaudella hallituksen onkin syytä selvittää, miten järjestelmä saadaan käyttöön myös meillä. (Puhemies koputtaa)

Arvoisa puhemies! Vielä toisena ehdotuksena, toimenpiteenä, suositan kansalaisaloitteen hyväksymistä. Meillä tulee olla uskallusta nostaa lainsäädäntö seksuaalirikosten torjumisessa yleiseurooppalaiselle tasolle, korottaa seksuaalirikosten rangaistusasteikkoa.

Näillä kahdella toimenpiteellä pääsemme oikeudenmukaisempaan suuntaan, ja me varmasti tämän myös yhdessä tunnustamme.

17.09 Arja Juvonen ps: Arvoisa rouva puhemies! Kansalaisaloitteita tarvitaan demokratiassa uudentyyppisen osallistumisen muotona. Kiitos siitä, että tällainen kansalaisaloite on saatu aikaiseksi.

Tässä käsillä olevassa kansalaisaloitteessa lapsiin kohdistuvien seksuaalirikosten rangaistusasteikon koventamisesta käsitellään tärkeänä kysymyksenä lapsen aseman parantamista asianmukaisemmilla rangaistuskäytännöillä. Lapsiin kohdistuvien törkeiden seksuaalirikosten tuomioiden alhainen pituus on aiheuttanut julkisuudessa runsaasti keskustelua. Kuitenkin, aivan kuten aloitteessakin todetaan, lapsiin kohdistuvissa seksuaalirikoksissa on kysymys vakavista perus- ja ihmisoikeuksien loukkauksista. Tältä kannalta merkityksellisiä ovat erityisesti perustuslaissa suojatut oikeudet henkilökohtaiseen vapauteen ja koskemattomuuteen ja yksityiselämän suojaan.

Arvoisa puhemies! Hallitusohjelman tavoitteena on selvittää, että rangaistukset vastaavat yleistä oikeustajua ja että rikoksista annettavat rangaistukset ovat oikeudenmukaisessa suhteessa teon moitittavuuteen. Lisäksi lapsiin kohdistuvien törkeiden seksuaalirikosten rangaistustasoa tarkistetaan.

Lainsäädäntömenettelyn ensiasteeksi olen myös itse tehnyt lakialoitteen lapsiin kohdistuvien törkeiden seksuaalirikosten rangaistusasteikon nostamiseksi. Tässä aloitteessa on nyt jo yli 100 kansanedustajan allekirjoitus, ja haluan kiittää teitä kaikkia siitä, että olette allekirjoittaneet sen.

Arvoisa puhemies! Kansalaisaloitteen aiheellisuus on siinä, että aloitteessa esitetään, että lapsiin kohdistuvien törkeiden seksuaalisten hyväksikäyttör rikosten vähimmäisrangaistus korotetaan siis vähintään 2 vuodeksi vankeutta eli samansuuruiseksi kuin törkeissä raiskausrikoksissa. Aloitteen tarkoituksena on lapsen aseman parantaminen asianmukaisemmalla rangaistuskäytännöllä sekä rangaistuskäytännön yhdenmukaistaminen törkeissä lapsiin kohdistuvissa seksuaalisissa hyväksikäyttör rikoksissa.

Törkeästä raiskauksesta on säädetty rangaistukseksi vähintään 2 ja enintään 10 vuotta vankeutta. Törkeästä lapsen seksuaalisesta hyväksikäytöstä on säädetty rangaistukseksi vähintään 1 ja enintään 10 vuotta vankeutta. Rangaistusasteikko mahdollistaa siis sen, että annettu tuomio voi olla ehdollinen.

Tässä kansalaisaloitteessa on siis se tärkeä aiheellisuus, että ehdotetun muutoksen myötä rangaistus törkeästä lapsen seksuaalisesta hyväksikäytöstä olisi ehdotonta vankeutta. Pääsääntönä asteikon alapäästä tuomittaessa nykyisin rangaistus on yleensä ehdollista. Tämä johtuu siitä, että rikoslain mukaan määräaikainen, enintään 2 vuoden vankeusrangaistus voidaan määrätä ehdolliseksi, jollei rikoksen vakavuus, rikoksesta ilmenevä tekijän syyllisyys tai tekijän aikaisempi rikollisuus edellytä ehdottomaan vankeuteen tuomitsemista.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 51/2015 vp

17.12 Simon Elo ps: Arvoisa rouva puhemies! Kansalaisaloite lapsiin kohdistuvien seksuaalirikosten rangaistusasteikon koventamisesta on hyvä ja kansan oikeudentajun mukainen. Erityisesti nyt, kun viranomaisten resurssit ovat koetuksella pakolaiskriisin vuoksi, on lainsäätäjien luotava edellytykset rikosten ennaltaehkäisyyn. Yksi keino on luonnollisesti rangaistuslainsäädännön tiukentaminen.

Tuomiokäytännöt pitää yhtenäistää, jotta oikeuden päätökset olisivat vertailukelpoisia ja johdonmukaisia. Samasta rikoksesta pitäisi saada samankaltainen tuomio eikä niin, että osa selviää ehdonalaisella ja osa passitetaan tiilenpäitä lukemaan. Kovemmat ja johdonmukaiset rangaistukset voisivat toimia ennalta ehkäisevästi. Valitettavasti oikeusasteet soveltavat usein vain alinta osaa rangaistusasteikosta. Ihmisen oikeus koskemattomuuteen on pyhä, ja lapsiin kohdistuvan koskemattomuuden loukkaaminen on äärimmäisen raskauttavaa.

Jokin aika sitten Espoon kärjäoikeus totesi miehen kymmenien raiskausten lisäksi syylliseksi törkeästä lapsen hyväksikäytöstä, joista jälkimmäinen on rangaistusasteikollamme vakavampi rikos. Raiskauksesta voidaan tuomita 1—6 vuotta vankeutta ja törkeästä lapsen seksuaalisesta hyväksikäytöstä 1—10 vuotta. Tuomioistuimen perustelut ovat luonnollisesti yleensä salaisia. Kaikkiaan rangaistukseksi voidaan asettaa peräti 13 vuotta vankeutta.

Tässä tapauksessa Espoon kärjäoikeus huomioi korkeimman oikeuden päätöksen vuodelta 2011 ja siitä erityisesti kolme seikkaa: miten vahingollinen teko on ollut lapsen kehityksen kannalta, eli miten luottamuksellinen ja läheinen suhde lapseen oli, millainen tekotapa oli ja hyväksikäyttöjen määrä. Kärjäoikeus totesi, että teot osoittivat suurta moitittavuutta. Vastaaja alisti tytön sukupuoliyhteyksiin, ja oikeus totesi, että se on hyväksikäytön vahingollisin muoto. Lisäksi oikeus totesi, että kyseessä olivat lukuisat eri kerrat, ja siltä osin se siis alleviivasi teon vakavimmat muodot toteen näytetyiksi. Kaikista näistä perusteluista huolimatta tuomio oli vain 5 vuotta.

Arvoisa puhemies! Jos kaikki moitittavuuden kriteerit toteutuvat vakavimmassa muodossa, pitäisi tuomion olla sen mukainen. Siksi asteikon alarajaa on syytä nostaa, jos ylärajasta voidaan näin paljon tinkiä. Suhtaudun kansalaisaloitteessa mainittuihin tavoitteisiin myönteisesti.

17.14 Antero Laukkanen kd: Arvoisa rouva puhemies! Tämä kansalaisaloite on mitä tervetullein. Se vastaa siihen kysymykseen, joka kansalaisilla usein on ollut: miksi lapsia voidaan kohdella niin kuin heitä kohdellaan, ja miksi siitä saatavat rangaistukset ovat niin kevyitä? Kristillisdemokraatit ovat jo vuosia yrittäneet saada aikaiseksi lainmuutosta, jossa nämä lapsiin kohdistuvat seksuaalirikokset saisivat kovimman rangaistuksen. Lasta tulisi tämänluonteisessa, erittäin vakavassa asiassa pitää lähtökohtaisesti sillä tavalla kykenemättömänä puolustamaan itseään, että lieventäviä näkökohtia on vaikea nähdä. Seksuaalinen hyväksikäyttö aiheuttaa alaikäiselle aina vakavaa vahinkoa, vaikka sen seuraukset tulisivatkin näkyviin vasta myöhemmin aikuisuudessa. Näin ollen vastuu lapsen seksuaalisesta hyväksikäytöstä on aina aikuisella ja jo sen yrityskin on rikos.

Olemme erittäin tyytyväisiä siihen, että nyt tässä esitetyssä kansalaisaloitteessa minimirangaistus nostetaan 2 vuoteen. Se on selkeä viesti ja tulee toivottavasti johtamaan siihen, että ne aikuiset, jotka tällaisia tekoja harkitsevat, jo alussa ymmärtäisivät, että näin ei tule toimia.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 51/2015 vp

17.16 Sari Essayah kd (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Tässä edustaja Laukkanen puheenvuorossa tuli erittäin hyvin esille se, kuinka nämä seksuaalirikokset jättävät uhreille pysyvät ja vaikeat traumat. Usein nämä asiat tulevat esille vasta vuosien, ehkä vuosikymmenien, päästä. Vuonna 2005 uudistettiin rikoslain vanhentumissäännöksiä siten, että syyteoikeus ei vanhene, jos kysymyksessä on lapsen seksuaalinen hyväksikäyttö tai törkeä lapsen seksuaalinen hyväksikäyttö, ennen kuin uhri on täyttänyt 28 vuotta. Siinä mielessä tämä uudistus oli toki ehdottomasti oikean suuntainen, mutta ei kuitenkaan riittävä. On aivan selvää, että silloin, kun uhri on alaikäinen, hänellä ei välttämättä ole minkäänlaisia keinoja lähteä ajamaan omaa asiaansa, etenkin sellaisissa tilanteissa, joissa hyväksikäyttäjä kuuluu vaikkapa uhrin lähipiiriin.

Olisinkin kysynyt, kun täällä on paikalla ministeri Lindström: onko mahdollista harkita näitä vanhentumissäännösten uudistamisia sen lisäksi, että tätä rangaistusasteikkoa kovenetaan?

17.17 Tuomo Puumala kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä edustaja Essayahin puheenvuoro oli tavattoman tärkeä. Minun mielestäni tähän rinnalle tarvittaisiin ilman muuta tämä vanhenemissäännösasia. Siitä keskusteltiin viime vaalikaudella sen pohjalta, että teimme edustaja Heinosen kanssa asiasta lakialoitteen, jonka allekirjoitti 108 kansanedustajaa, mukaan luettuna ministeri itse. Nyt meillä olisi sitten mahdollisuus edistää tuota asiaa.

Teimme tuossa lakialoitteessa paljon yhteistyötä uhrijärjestöjen kanssa, ja he usein kuvasivat, että tämä on kuin murha, josta jää henkiin. Minusta se oli aika pysäyttävästi ja koskettavasti kuvattu. He toivat esille oikeustapauksia, joissa tekijä on myöntänyt teon, mutta häntä ei voida asettaa syytteeseen sen vuoksi, että tuo vanheneminen on tapahtunut, ja se jos jokin on yleisen oikeustajun vastaista. Toivoisin, ministeri, että veisit tätä asiaa voimakkaasti eteenpäin.

17.18 Markus Lohi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On helppo tukea tässä edustaja Essayahin ja edustaja Puumalan puheenvuoroja siitä, että tässä olisi hyvä tarkistella myös näitä vanhenemisaikoja. Ne ovat, totta kai, järjestelmää ajatellen aina haastavia, mutta täytyy muistaa, että näin vakavissa rikoksissa on monesti niin, että nämä ovat niin traumaattisia näille uhreille, että nämä rikokset ja uhrien oireet voivat tulla itse asiassa esiin vasta hyvin myöhäisessä vaiheessa. On erittäin traagista, jos todetaan, että tällainen rikos on tapahtunut, ja sitten se onkin vanhentunut, ja sen takia asia on hyvin vakava. Tätä on syytä kyllä tarkkaan nyt tutkia, miten tämä saataisiin kytkettyä tähän, kun tarkastellaan sitä, mikä on sopiva ja oikea rangaistusasteikko tämäntyyppisistä rikoksista.

17.19 Pentti Oinonen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kysyisin ministeriltä, koska tällainen rikos on erittäin vakava ja, sanoisinko, inhottavakin, että mitä mieltä ministeri on siitä, että otettaisiin käytäntöön varsinkin uusijoille sellainen neljän p:n rangaistus eli pilit pölkylle ja piät pois. Mitä mieltä olette siitä rangaistuksesta?

17.20 Mika Niikko ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On hyvä kuulla se, että täällä ollaan yksimielisiä siitä, että eduskunta varmasti voisi olla samaa mieltä asiassa, jossa tätä rikoksen rangaistusajan vanhenemista pidennettäisiin, ja toivottavasti ministeri siitä saa jotain aikaiseksi.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 51/2015 vp

Mutta itse kysymys, minkä haluaisin ministerille esittää, on tämä, että kun kansalaisaloitteessa esitetään konkreettisesti näin, että minimirangaistus olisi 2 vuotta vankeutta törkeässä lapsen seksuaalisessa hyväksikäytössä, niin kuinka paljon tämä maksaisi yhteiskunnalle, koska tämä on se ensimmäinen kysymys, jota varmasti hallituksessa joudutaan pohtimaan. Toivoisin sitten, että siitä käytäisiin uudelleen keskustelua, että mistä me ne rahat kaivamme, koska pelkään pahoin, että tällaisessakin hyvässä kansalaisaloitteessa ensimmäinen asia, mitä mietitään, on se, mistä saadaan rahaa. Toivon, että tämä asia ei jää sen tähden toteuttamatta, että meillä ei ole siihen osoittaa rahaa. Meidän täytyisi nyt löytää hyvää tahtoa ja kaivaa se raha jostakin, jotta pystytään lakeja kiristämään.

17.21 Kalle Jokinen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On erittäin helppo yhtyä näihin aiempiin puheenvuoroihin, joissa tuotiin esille nämä lapsiin kohdistuvien seksuaalirikosten vanhenemisajat. Se tarkastelu on tärkeä asia, koska — niin kuin täällä todettiin — nämä traumat monesti tulevat esille vasta vanhemmalla iällä, ja se patoutunut tuska ja vääräys, mikä on siellä ihmisen sisällä, tulee sitten voimakkaana esiin myöhemmin, ja sen takia olisi tärkeätä, että näitä vanhentumisaikoja tarkastellaan.

Kysyisin ministeriltä tässä yhteydessä: Tuossa aloitteessa viitataan siihen, että on monia lapsiin kohdistuvia seksuaalirikoksia, joissa minimirangaistus on sakkoja, ja silloin tämä aiempi hyvä lainsäädäntö siitä, että lasten parissa työskentelevien rikosrekisterit tarkistetaan, kun haetaan työhön tämmöisiin tehtäviin, vaatisi myös tarkistamista. Onko teillä tietoa siitä, miten hyvin on toiminut tämä lainkohta, että nämä rikosrekisteriotteet tarkistetaan, ja kuinka paljon sieltä on tullut esille niitä tapauksia, joihin on täytynyt puuttua?

Puhemies Maria Lohela: Vielä edustaja Hakkaraisen vastauspuheenvuoro, ja sitten ministerin vastausvuoro.

17.22 Teuvo Hakkarainen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Minä ajattelin tuosta edustaja Oinosen hyvästä esityksestä, että meillä on semmoinen järjestelmä, että jos uusii, niin rattijuopumuksissa voi joutua menettämään tekovälineen valtiolle, taikka aserikoksissa ase lähtee valtiolle, taikka talousrikoksissa seuraamukset ovat aika kovia, siellä omaisuutta lähtee. Miksi näitä, jotka tekevät tämmöisen rikoksen, ei voi niin sanotusti kuohia? Sitä ei sen jälkeen varmasti uusi, ainakaan sitä rikosta.

17.23 Oikeus- ja työministeri Jari Lindström: Arvoisa puhemies! Ensinnäkin tärkeä aloite ja erittäin herkkä asia. Tässä kiinnitetään kyllä huomiota tosi tärkeään ja usein esiin nousevaan kysymykseen silloin, kun lapsiin kohdistuu joitain seksuaalirikoksia. Nythän hallitusohjelmassa kiinnitetään jo huomiota siihen, että rikoksista annettavat rangaistukset ovat oikeudenmukaisessa suhteessa siihen teon moitittavuuteen. Ohjelman mukaan tätä tasoa tarkistetaan muun ohessa nimenomaan näitten rikosten kohdalla, ja siellä on menossa tämä oikeustajuhanke, jossa tätä tietysti myös tutkitaan.

Muihin Pohjoismaihin verrattuna Suomelle on kuitenkin ominaista tämmöinen, että meillä on aika vähäisiä vaihtoehtoja näistä seuraamuksista, ja se koskee esimerkiksi ehdottoman ja ehdollisen vankeuden yhdistelmää, joka puuttuu Suomen järjestelmästä kokonaan. Tämän meidän hallituksen strategisen ohjelman mukaan tässä yhteydessä kannattaa tarkastella myös ehdollisen vankeuden tehostamista ehdottomalla vankeudella, ja tämä täytyy ilman muuta ottaa tarkasteluun.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 51/2015 vp

Täällä tuli ihan konkreettisia kysymyksiä, ja ensimmäinen oli tämä edustaja Puumalan ja edustaja Essayahin ja monen muun esiin nostama vanhenemissäännös. Minä muistan hyvin, että olen itse allekirjoittanut tämän, ja se tarkoittaa sitä, että olen oikeasti sitä mieltä ja vien kyllä nyt tätä asiaa — tämä oli varsin ponteva ja hyvä huomio — eteenpäin. (Mika Niikko: Hienoa!) Katsotaan, mihin muiden hallituspuolueiden tuella tässä asiassa päästään silloin, kun tätä asiaa nyt sitten ruvetaan viemään eteenpäin.

Edustaja Niikko kyseli kustannuksista: Sille vankivuodelle, jos se kokonaan vankilassa vietetään, on laskettu hinnaksi noin 70 000 euroa. Tässä kohtaa, aina kun puntaroidaan näitä kustannuksia ja sitten toisaalta sitä, että rikoksesta pitää saada rangaistus — ja varsinkin tämmöisistä rikoksista — minun itseni on hyvin vaikea nähdä sitä minään taloudellisena kysymyksenä.

Edustaja Jokinen kyseli näistä rikosrekisterimerkinnöistä: Sinnehän merkitään myös 4:ää kuukautta lyhyemmät vankeusrangaistukset ja sinne rekisteröidään pääsääntöisesti vain vankeusrangaistukset sekä niiden sijasta tai ohessa tuomitut valvontarangaistus, yhdyskuntapalvelu ja sakko. Siihen rikosrekisteristä annettavaan otteeseen merkitään kuitenkin lasten kanssa työskentelevien ja lasten kanssa toimivien vapaaehtoisten rikostaustan selvittämistä varten myös lapsipornografia- ja seksuaalirikoksesta tuomitut sakkorangaistukset, mikä on minun mielestäni äärimmäisen hyvä asia.

Loppujen lopuksi tässä vielä totean, että tähän asiaan palataan sen jälkeen, kun tämä käsittely täällä eduskunnassa alkaa ja se on saatu maaliin. Toisaalta sitten tämä oikeustajuselvyitys ja tämä huomio tästä rikosten vanhenemisesta — otan tämän ilman muuta tosissani. Tässä yhteydessä, kun näitä asioita toivottavasti menee eteenpäin, tämä otetaan mukaan kuvaan.

Pahoittelen, että joudun poistumaan, vaikka on todella tärkeä ja äärimmäisen mielenkiintoinen keskustelu.

Puhemies Maria Lohela: Puhujalistaan.

17.27 Kari Tolvanen kok: Arvoisa rouva puhemies! Otan todella ilolla lakivaliokuntaan vastaan tämän kansalaisaloitteen ja uskoisin, että me siellä otamme sen käsittelyynkin. Kun hallitusohjelmassa on näitä loistavia kirjauksia, joiden takana ministeri suoraselkäisesti seisoo, niin mielelläni toivon, että voisimme käsitellä näiden esitysten kanssa tätä asiaa, ja silloin tulisi käsiteltyä myös laajemmin tätä asiaa vaikuttavuusarvioiden ynnä muiden kannalta. Asia varmaan etenee.

Tosiaan, tässä on kaksi osaa. Ensinnäkin tämä törkeä tekomuoto lapsen seksuaalisesta hyväksikäytöstä — sen minimirangaistuksen korottaminen 2 vuoteen. Se on ihan perusteltua, koska sillä me ohjaamme tuomioistuinkäytäntöä. 10 vuotta on se rangaistusmaksimi, ja meidän tehtävämme on täällä ohjata tuomiorangaistuskäytäntöä lainsäädännöllä, jos olemme sitä mieltä, että tuomioistuimet eivät sovelle lakia oikein. Meidän on turha puuttua yksittäistapauksiin, vaan katsotaan kokonaisuutta, ja täällä me saamme sen toimimaan. Tämä minimihän, 2 vuotta, on muuten ihan sama kuin törkeässä raiskauksessa, joka löytyy tuosta samasta rikoslain 20 luvusta. Että on perusteltua, kun tämäkin tekomuoto on aivan sama.

Jotkut tässä ovat esittäneet väitteitä, joita minä en allekirjoita, että tämä johtaisi niin paljon ehdottomien vankeusrangaistusten lisääntymiseen. No, minun mielestäni joutaa johtaa, mutta kyllähän se tilanne on se, että rikoslain 20 luvussa mutta myös rikoslain 6 luvussa.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 51/2015 vp

vussa yleisissä opeissa on tällaisia säännöksiä, että jos nyt esimerkiksi sattuu niin, että sekä uhri että tekijä ovat alaikäisiä ja he ovat vaikka yhdynnässä, niin tämä ei kuitenkaan aiheuta sitä, että aina määrätään ehdotonta vankeusrangaistusta. Näitä lieventämisperusteita on olemassa, niin että on turha tässä koettaa vesittää tätä asiaa näillä seikoilla.

No, sitten tässä on tämä toinen osa: seksuaalipalvelujen ostaminen ynnä muut tällaiset niin sanotut sakkorikokset, joiden minimirangaistusta esitetään nostettavaksi 4 kuukauden vankeutta. Tässä perustellaan sitä, että nämä sakot eivät näy rikosrekisteriotteessa. No, näinhän se tietysti on pääsääntöisesti, mutta silloin jos tilataan rikosrekisteriote sitä varten, että selvitetään, voiko henkilö työskennellä lasten kanssa, niin se sakkorangaistus jo näkyy rikosrekisteriotteessa. Rikosrekisterilain 6 §:ssä muistaakseni on tämä näin, ja tämä muutos tehtiin viime hallituskaudella. Elikä sen takia tämä muutos on turha, muuten toki kannatan minimirangaistuksen nostamista.

Ihan loppuun näistä kustannuksista. Raha ei voi olla ratkaiseva asia. Vuositasolla tästä törkeästä tekemuodosta on tuomittu noin sata ihmistä ja rangaistuksista noin 40—50 prosenttia — eli noin puolet, voi sanoa karkeasti — on tuomittu ehdollisina. No, jos leikitään ajatuksella, että nämä olisivat ehdottomia, niin meillä olisi ehkä 50 vankia vuodessa enemmän. Ei ole kovin iso kustannuskysymys. Ja mikä ennen kaikkea hyvää: nämä vangit ehtisivät käydä Riihimäen vankilassa olevan Stop-ohjelman, eli se on seksuaalirikollisten hoito-ohjelma, jonka perusteella osa näistä vangeista on pystynyt muuttamaan käyttäytymistään. Eli nämä hyödyt olisivat paljon suuremmat kuin nämä kustannukset.

Kannatan lämpimästi tätä.

17.30 Rami Lehto ps: Arvoisa rouva puhemies! Tämä kansalaisaloite on hyvä esimerkki siitä, miten kansalaisten oikeustaju on ristiriidassa annettujen rangaistuksien kanssa. Kansalaisten mielestä lapsiin kohdistuneista seksuaalirikoksista annetaan aivan liian matalia tuomioita. Uhrit ovat puolustuskyvyttömiä lapsia tai nuoria, jotka tarvitsevat meidän aikuisten erityistä suojelua. Tämä on otettava päätöksenteossa sekä lakien säätämisessä paremmin huomioon. Pelkkä sakkorangaistus, samoin kuin ehdollinen rangaistus, on aivan liian lievä teon vakavuuteen nähden lapsiin kohdistuneissa seksuaalirikoksissa. Sanotaan, että tilaisuus tekee varkaan, ja siksi onkin tärkeää, että minimoidaan mahdollisuus julmaan rikokseen rangaistuksia koventamalla. Lainsäätäjien on aina oltava heikomman puolella. Uhrin kannalta on tärkeää, että rikoksesta seuraa kunnon rangaistus.

Lastensuojelun Keskusliiton tekemän selvityksen mukaan epäilyjen määrä alaikäisten seksuaalisissa hyväksikäytöissä on nelinkertaistunut 15 vuodessa. Hyväksikäyttämahdollisuudet ovat lisääntyneet internetin käytön laajetessa. Seksuaaliseen hyväksikäyttöön tähtääviä kontakteja potentiaaliin uhreihin voidaan tehdä netin keskustelupalstoilla ja muilla sellaisilla sivustoilla, jolloin tekijöiden on mahdollista löytää itselleen helpoimmat uhrit. Tässä myös me vanhemmat olemme avainasemassa. Meidän vanhempien tulee olla kiinnostuneita siitä, mitä lapsemme tai nuoremme netissä tekevät, ja sopia netin käytölle pelisäännöt ja varoittaa siellä piilevistä vaaroista. Rangaistuksien pitää toimia uhkana ja pelotteena jo rikosta suunnittelevalle. Pidemmät rangaistukset myös ehkäisevät rikosten uusimista. Lapsiin kohdistuvien seksuaalirikosten rangaistusasteikon koventaminen on toivottava ja toivottu keino ehkäistä lapsiin ja nuoriin kohdistuvia seksuaalirikoksia.

17.32 Leena Meri ps: Arvoisa rouva puhemies! Tässä on pidetty erittäin hyviä puheenvuoroja ja on ollut erittäin hyviä huomioita. Tuosta rikoksen vanhentumisesta olen täysin

Pöytäkirjan asiakohta PTK 51/2015 vp

samaa mieltä, että murhakaan ei vanhene koskaan, ja jos ajatellaan, että joku sekaantuu hyvin pieneen lapseen ja harrastaa hänen kanssaan sukupuoliyhteyttä, niin kyllä se on tälle niin kuin henkinen murha. On helppo yhtyä tähän. Ministeri Lindström lähti, mutta ainakin ymmärsin hänen puheestaan, että hän on samaa mieltä.

Tosiaan, mitä tulee tähän kansalaisaloitteeseen, niin hallitushan selvittää tällä hetkellä kansan oikeustajua, ja olen itsekin monta kertaa puhunut siitä, niin kuin moni täällä salissa, että kansan oikeustaju ei erityisesti näissä lapsiin kohdistuvissa seksuaalirikoksissa kohtaa. Olisin kysynyt ministeriltä — nyt hän ei ole enää täällä — että kuinka kauan tämä selvitys kestää, koska tämä 58 000 ilmoitusta kyllä minusta on jo aika paljon, että mielestäni tämän kohdalla ei varmaan tarvitse enää mitata sitä, onko kansan oikeustaju ristiriidassa rangaistusten kanssa. Ja tosiaan tämä 2 vuoden nostaminen näissä rangaistusasteikoissa on erittäin toivottavaa. Jos minä mietin oman työni kannalta tuomioistuimessa ja holhous-toimien edunvalvonnassa, niin en minä oikeastaan inhottavampia papereita ole lukenut kuin lapsen seksuaaliseen hyväksikäyttöön liittyvät asiakirjat. Sitä tuskaa ja niitä tapahtumia on ammattilaisenkin vaikea käsitellä, ja ne tulevat yöuniin, ja jos ne tulevat asian käsittelijöillekin ahdistaviksi välillä, niin voi vain kuvitella, mitä maanpäällistä, suoraan sanoen, helvettiä nämä ihmiset ovat joutuneet kehtämään.

Sitten täällä kansalaisaloitteen perusteluissa todetaan siitä, että näitä tuomitaan ehdollisena, ja tuossa edustaja Tolvanen ottikin esille juuri näitä määriä, kuinka paljon näitä ehdollisena tuomitaan. Törkeä lapsen seksuaalinen hyväksikäyttö: Katsoin kohtaa 1, että ollaan alaikäisen kanssa, 16 vuotta nuoremman kanssa sukupuoliyhteydessä, ja vuonna 14 on ollut yhteensä 116 tapausta, joista 43 on tuomittu ehdollisena. Minusta se on aika paljon, on kuitenkin sukupuoliyhteydestä kysymys. Tämä on Tilastokeskuksen tilastoja vuosilta 2009—2014. Vuonna 2013 oli sitten 86 kappaletta ja niistä oli 37 ehdollisena. Minun on hyvin vaikea nähdä, miksi ne ovat olleet ehdollisia, kun täällä on kuitenkin erikseen sitten rikoslain 20 luvun 6 §, joka on tarkoitettu näille lievemmille tekemuodoille. Siellä on myös lievennys, 7 a §:ssä, sitten näille, jos on joku 18 vuotta täyttänyt, vaikka mies, ja sitten on 15-vuotias tyttö ja heillä on seurustelusuhde, eli siellä on sitten rajoitussäännös siitä, että tämä ei koske näitä asioita. Kyllä tämä todella on paikallaan.

Lisäisin tuohon vielä sen, mikä koskee näitä muita rikoksia, joissa on seksuaaliselitystä loukkaavat kuvat ja näiden esittäminen: Kun siellä on tämä sakkorangaistus, niin on se aika lievä. Jos olet tämmöisissä Facebook-ryhmissä ja muutenkin käsittelet niitä kuvia, niin kun rangaistuksen pitää aina nousta teon moitittavuuden mukaan, niin kyllä minun mielestäni sakko on aika lievä rangaistus siitä, koska sillä sinä myös edesautat lapsipornoa.

Tämä on erittäin kannatettava ehdotus, ja meillä on tämä lakiehdotus myös tästä vireillä. Toivottavasti saadaan tämä pikaisesti voimaan.

17.36 Ville Tavio ps: Arvoisa rouva puhemies! Vallan kolmijako-oppi edellyttää, että eduskunta ei puutu riippumattomien tuomio-istuinten toimintaan. Lainsäätäjän tulee silti määritellä se vähimmäisrangaistustaso, jota valtakunnassa sitten noudatetaan.

Tässä on käsillä hyvä kansalaisaloite. Perussuomalaiset ovat myös samantapaisen laki-aloitteen tehneetkin. Ehdollinen vankeusrangaistus näistä törkeistä lapsiin kohdistuvista rikoksista on yksinkertaisesti riittämätön. Ehdollinen vankeusrangaistus ei aina tunnu rangaistukselta lainkaan. Tarvitaan kovempi rangaistuksen pelotevaikute mutta myös oikeudenmukainen rangaistus törkeimpiin rikoksiin syyllistyneille. Yhteiskuntana meidän on

Pöytäkirjan asiakohta PTK 51/2015 vp

otettava ehdoton linja. Emme voi hyväksyä lapsiin kohdistuvia rikoksia. Emme voi hyväksyä, että pedofiileja työskentelee lasten parissa, emmekä voi hyväksyä, että seksuaalirikosten tuomiot ovat liian lieviä.

17.37 Johanna Ojala-Niemelä sd: Arvoisa rouva puhemies! Kiitos aloitteen tekijöille tästä hyvästä aloitteesta. Tässähän esitetään, että lapsen törkeän seksuaalisen hyväksikäytön minimirangaistus nostettaisiin 2 vuoteen vankeutta, ja käytännössä tämä tarkoittaisi sitä, että mahdolliset tuomiot kyseisistä rikoksista jäävät pois ja vankeus on aina ehdoton. Lisäksi tässä muutettaisiin seksuaalipalvelujen ostamista nuorelta siten, että rikosten minimirangaistusta nostetaan 4 kuukauteen vankeutta, jotta jokaisesta lapseen kohdistuneesta seksuaalirikoksesta jää vähintään merkintä tekijän rikosrekisteriin.

Oikeuspoliittinen tutkimuslaitos julkaisi laajan tutkimuksen lapsiin kohdistuvan seksuaalisen hyväksikäytön rangaistuksista vuonna 2008. Tulosten mukaan lapsen seksuaalisesta hyväksikäytöstä tuomittujen rangaistusten lukumäärä on viisinkertaistunut tutkimusta edeltäneiden 15 vuoden aikana. Ihmiset ovat nykyisin valvettuneempia, ja myös poliisin tietoon tulee vuosittain yhä enemmän hyväksikäyttörikoksia, mikä on hyvä asia. Tapausmäärien muutoksen taustalla on viranomaiskontrollin tehostuminen ja kiinnijäämisen kasvu. Hyväksikäytön tunnistamiseen on erityisesti 2000-luvulla kiinnitetty aikaisempaa enemmän huomiota, ja rikosten kokonaiskontrolli on täten ankaroitunut. Sakkorangaistuksen osuus on laskenut, ja tuomittujen vankeusvuosien määrä on seitsenkertaistunut. Kaikista lapsiin kohdistuneista seksuaalisista hyväksikäytöistä tuomitut ehdottomat vankeusrangaistukset ovat pidentyneet vuoden 99 lainuudistuksen jälkeen noin seitsemän kuukautta.

Tutkimustulokset viittaavat siihen, että yhteiskunnan suhtautuminen lasten suojeluun seksuaaliselta hyväksikäytöltä ja sen kaltaisten rikosten paheksuttavuus ovat kumpikin ankaroituneet viimeisten vuosikymmenten aikana. Silti jokainen tapaus on liikaa. Sen vuoksi pidän hyvänä sitä, että tämä — olen myös itse lakivaliokunnan jäsen — saa asianmukaisen käsittelyn valiokunnan kokouksissa.

Haluan myös nostaa kaksi muuta asiaa esille. Myös edustaja Tolvanen nosti nämä Stop-ohjelmat. Rangaistusten ohella tehokasta uusintarikollisuuden ehkäisyä on erilaisten hoito-ohjelmien läpikäynti vankila-aikana, ja näihin tulee kiinnittää jatkossakin huomiota. Toinen on rikoksen uhrien tukeminen. Ministeri Huovinen sai eduskunnassa läpi viime vuonna uuden sosiaalihuoltolain, joka velvoittaa kunnat tarjoamaan rikosten uhreille tarvittavat sosiaalipalvelut myös lähisuhde- ja perheväkivallasta sekä muusta väkivallasta ja kaltoinkohtelusta aiheutuvaan tuen tarpeeseen. Lisäksi lapsiin kohdistuvien rikosten ennaltaehkäisemiseksi muutettiin tällä kaudella yhteensä 14:ää lakia viranomaisten tiedonsaannin helpottamiseksi tilanteessa, jossa esimerkiksi koulun tai päiväkodin henkilökunnalla on syytä epäillä lapseen kohdistunutta rikosta. Vieläkin enemmän tarvitaan kuitenkin viranomaisten tietojenvaihtoa ja yhteistyötä; näitä on syytä lisätä.

17.41 Kalle Jokinen kok: Arvoisa rouva puhemies! Käsittelemme lapsiin kohdistuvien seksuaalirikosten rangaistusasteikon koventamista ja kansalaisaloitetta siihen liittyen. Lähes 25 vuotta poliisityössä työskennelleenä ja kaikenlaisia rikoksia kohdanneena voin sanoa kyllä sen, että lapsiin kohdistuvat seksuaalirikokset ovat mitä törkeimpiä ja niitä vakavimpia rikoksia, joita ihminen voi uhrina kohdata. Sen takia on erittäin tärkeää, että tämä asia on nyt täällä käsittelyssä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 51/2015 vp

Tämä kansalaisaloite esittää, että törkeän seksuaalisen hyväksikäytön rangaistuksen minimi nostettaisiin 2 vuoteen, ja silloin se tarkoittaisi sitä, että rangaistusta ei voitaisi enää sitten määrätä ehdollisena ja se johtaisi tuohon ehdottomaan vankeusrangaistukseen, ja se on mielestäni hyvä. Se heijastelee sitä yleistä moraalialia ja oikeudentuntoa, joka kansalla on, ja jo viime vaalikaudella tämmöiseen vasemmistoliberaaliin kriminaalipolitiikkaan, joka on meillä ollut vallalla liian pitkään, saatiin aikaan käänne ja jo viime vaalikaudella seksuaalirikoksiin ja myös muihin rikoksiin tehtiin muutoksia. Tämä on nyt hyvä, että tämä asia jatkuu ja tavallaan lainsäätäjän pitää tunnustella sitä kansan yleistä oikeustajua ja moraalialia ja sitä käsitystä, joka siellä on.

Haluan kiittää näitä lahtelaisia naisia Pia Katajalaa, Susanna Norjaa ja Marika Sipilää siitä, että he ovat laittaneet vireille tämän kansalaisaloitteen ja keränneet siihen ne 58 000 nimeä ja tämän aloitteen myötä antavat nyt eduskunnalle erittäin vahvan viestin siitä, mihin suuntaan lapsiin kohdistuvien seksuaalirikosten rangaistuksia tulisi viedä. Niin kuin täällä lakivaliokunnan puheenjohtaja edustaja Tolvanen sanoi, uskon ja luotan, että tämä kansalaisaloite käsitellään lakivaliokunnassa ja eduskunnassa kyllä todella huolella ja vakavasti.

17.43 Kari Kulmala ps: Arvoisa rouva puhemies! Kansalaisaloite on erittäin hyvä, ja kannatan sitä täysin. Olen poliisina joutunut näkemään paljon sellaista pahaa, mitä kenenkään ei pitäisi nähdä, kuten nämä virkaveljeni tässä salissa.

Nykyinen hallitusohjelma tiukentaa seksuaalirikosten rangaistuksia, mutta ennalta estävää toimintaa ei saa unohtaa. Vähemmälle huomiolle jää usein, mitä tapahtuu silloin, kun tuomio on suoritettu ja pedofiili vapautuu täysin palvelleena. Varsin monella seksuaalirikokset jatkuvat, koska vankilassaoloaika voi jopa lisätä seksuaalirikosten uusimisriskiä. Pedofiilien rangaistuksia pidennetään koko ajan — näin pitää ollakin — mutta pelkkä rikoksentekijän sulkeminen vankilaan ei riitä. On uskallettava tehdä päätöksiä pedofilian vähentämiseksi ja lasten suojelemiseksi. Pedofiili ei, esimerkiksi väkivalta- ja huumorikolliiseen verrattuna, ymmärrä tekevänsä mitään väärää. Hän on lapselle hyväntekijä. Hänellä ei ole ymmärrystä tekojensa seuraamuksista eikä pienen pojan tai tytön kärsimyksistä. Pedofiili satuttaa lasta pahimmalla mahdollisella tavalla. Miksi sallimme tämän edelleen vuodesta toiseen? Olisi vakavasti mietittävä, kenen ihmisoikeuksia ja -arvoa haluamme puolustaa.

Mielestäni lääkityksellä toteutettavan kemiallisen kastraation tulisi olla pakollinen pedofiileille. Kastration pakollisuus vähentäisi pienten tyttöjen ja poikien joutumista seksuaalirikosten uhreiksi. Niissä maissa, missä kastraatiota käytetään, kokemukset ovat olleet hyviä. Meidän aikuisten tehtävä on suojella lapsia. Sitä vaatii myös YK:n yleissopimus lasten oikeuksista ja sen 34 artikla. Pedofiilin satuttama pieni lapsi on kuin vaurioitunut puun- taimi. Se jää eloon mutta vaurioituu eliniäksi. On hyvin perusteltua kysyä, onko tällaista inhimillistä kärsimystä aiheuttavia pedofiileja yliymmärrettävä vai onko pakkohoito eli kemialliseen kastraatioon velvoittaminen heidän kohdallaan oikea ratkaisu. Monelle tarvitaan toki kastraation lisäksi myös muita toimenpiteitä.

On selvää, että mikäli pedofiileille olisi jossain oma hoitoyksikkö, sairaudesta puhuminen olisi heille helpompaa ja rikoksia sekä uhreja olisi vähemmän. Todennäköistä on kuitenkin, että pedofiili ei hakeudu vapaaehtoisesti hoitoon, koska hän ei tunne olevansa sairas. Rikoksen uhrille tekijän kastraatiolla on vain vähän merkitystä. Rangaistuksen oikeudenmukaisuudella tekoon nähden sitä vastoin on suuri merkitys. Uhrin tulee saada oikeu-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 51/2015 vp

nessa oikeutta. Rikoksista annettavien rangaistusten tulee olla oikeudenmukaisessa suhteessa teon moitittavuuteen. Uhreille tulee myös taata katkeamaton hoitoketju. Jokaisessa kunnassa tulee olla valmius tukea uhria riippumatta siitä, millainen seksuaalirikos on ollut.

17.47 Teuvo Hakkarainen ps: Arvoisa rouva puhemies! Tämä kansalaisaloite on todella hyvä ja kannatettava. Vuonna 2011 näitä rangaistuksia kovennettiin, ja sen seurauksista annan esimerkin. 2012 kaksi somalimiestä raiskasi 15-vuotiaan tytön, joka tuli konfirmaatiotilaisuudesta. Tuomio: ehdollinen rangaistus. Toin sen julkisuuteen — meinasin saada tuomion itse. Siis vaikka kovennettiin rangaistuksia, niin käytäntö oli se, että rikollisia alettiin suojelemaan sen seurauksena.

Nyt kun on tilanne, että maahanmuutto lisääntyy, nyt on tullut oikea vyöry, ja on tutkittu, että muun muassa somaleissa 17-kertainen on se määrä raiskauksissa kantasuomalaisiin nähden, niin ottaisin tämän nimenomaan varoituksena näille nuorille, että nyt on vaarallista liikkua tuolla. Siis kansalaiskasvatusta. Nimittäin jos 17-kertainen tämä määrä on kantasuomalaisiin verrattuna, niin se on järkyttävä luku. Joka päivä me saamme lukea lehdistä joukkoraiskauksista ja niin edelleen. Ei niitä ennen ollut. Ehdottaisinkin, niin kuin edellinen puhuja sanoi tuossa, kastaatiota. Se ei ole kallis, ei maksa 70 000:tä euroa vuodessa. Jos annetaan vaikka viisi vuotta tuomiota, se on aika kallis lasku yhteiskunnalle. Kastaation seurauksena ei tule uusimisia. Se varmasti päättyy siihen. Ja vielä, jos otetaan sillä tavalla, että tämä on kuitenkin aika häpeällinen homma: kuva lehteen, se on hyvä kans.

17.50 Reijo Hongisto ps: Arvoisa rouva puhemies! Lähetekeskustelussa on erittäin tärkeä ja kannatettava kansalaisaloite. Olemme puolustamassa lapsia ja nuoria, heitä, jotka eivät välttämättä vielä itse kykene oikeuksiaan ajamaan eivätkä voi puolustautua vanhemman ja vahvemman uhkaa vastaan. Olen saanut kymmeniä soittoja ja sähköpostiviestejä, joissa on vaadittu eduskuntaa koventamaan nuoriin kohdistuneisiin seksuaalirikoksiin ja ylipäättään seksuaalirikoksiin syylistyneiden tuomioita. Viestin tuojat eivät ole välttämättä ymmärtäneet, että tuomioita ei jaella eduskunnassa vaan tuomioistuimissa. Eduskunta antaa tuomioistuimelle ainoastaan työvälineet ja rangaistusasteikon rangaistuksen mittaamista varten. Kansalaismielipide, se paljon parjattu yleinen oikeustaju, on siis selkeästi rangaistusten koventamisen kannalla. Joku professori voi kirjoituspöytänsä takana pohtia yleisen oikeustajun määritelmää ja sitä, kuinka se ylipäättään määritellään. Minun mielestäni ja minun oikeustajuni mukaan yleinen oikeustaju on sitä, että kansalaiset sankoin joukoin esittävät mielipiteensä jostain asiasta. Jos lakialoitteen allekirjoittaa lähes 60 000 kansalaista, niin kumman mielipiteellä on enemmän painoarvoa, näiden allekirjoittajien vai jonkun yksittäisen henkilön, joka toteaa, että hänen mielestään yleistä oikeustajua ei voi oikein määritellä?

Vallan kolmijako-opin mukaan lakeja laativan kansanedustajan ei ole soveliasta ottaa kantaa jonkun yksittäisen teon rangaistukseen. Eduskunta laatii lait, ja oikeuslaitos soveltaa niitä lakeja. Tämä linja on pidettävä myös tulevaisuudessa kristallinkirkkaana. Jättäkäämme siis rangaistusten mittaaminen tuomioistuimille. Kun kansalaisten mielipide on rangaistusten koventamisen kannalla, on eduskunnalla mahdollisuus muuttaa lakia ja nostaa rangaistusmaksimia niin, että teosta ei enää voida tuomita ehdollista vankeusrangaistusta. Tällä tavalla toteutuu se yleisen oikeustajun vaatimus.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 51/2015 vp

Arvoisa rouva puhemies! Ketään ei saa pahoinpidellä fyysisesti eikä psyykkisesti. Seksuaalinen väkivalta on julmaa, koska se loukkaa uhria molemmilla tavoilla. Erityisen julmaa se on, kun väkivalta kohdistetaan avuttomaan lapseen. Tällaisesta teosta on langetettava sellainen rangaistus, jolla on yleisestävyyden lisäksi myös erityisestävyyttä. Tämän takia ehdollinen rangaistus ei enää näistä teoista riitä.

Arvoisa rouva puhemies! Suhtaudun myös muihin kansalaisaloitteessa mainittuihin lakimuutoksiin myönteisesti.

17.53 Laura Huhtasaari ps: Arvoisa puhemies! On vaikea keksiä vastenmielisempää rikosta kuin lasta kohtaan tehty seksuaalinen väkivalta. Miten on mahdollista, että edelliset hallitukset eivät ole kyenneet nostamaan näitä tuomioita edes kohtuulliselle tasolle? Jos lapsen raiskaaja saa ehdollisen tai lyhyen ehdottoman tuomion, se on selvä viesti uhrille ja hänen omaisilleen, että ei tämä rikos nyt niin vakava ollut. Ei myöskään ole oikein, että ensikertalainen voi olla aina kolmen vuoden välein. Onneksi meillä on nyt sellainen hallitus, joka aikoo tarttua tähän räikeään ja häpeälliseen epäkohtaan. Oikeusvaltiossa uhrin ja uhrin omaisten kuuluu saada oikeutta.

Tämä Yhdysvalloissa käytössä oleva pedofiilien nettirekisteri on myös semmoinen asia, mikä minun mielestäni tulisi ottaa täällä Suomessa käyttöön.

17.54 Harry Wallin sd: Arvoisa rouva puhemies! Tämä erinomainen kansalaisaloite osoittaa sen, että kansalaisaloitteita tarvitaan ja traditio on hyvä, sillä on paikkansa yhteiskunnassa. On ollut myöskin hienoa kuulla nämä keskustelut ja puheet täällä, kuinka yksituumaaisesti eduskunta on tämän kansalaisaloitteen takana. Ja kun vielä lehdistön kautta on voinut lukea sen, että myöskin eduskuntaryhmien puheenjohtajat suhtautuvat tähän positiivisesti, niin silloin tällä on hyvät mahdollisuudet mennä läpi. On hienoa, että täällä lakivaliokunnan puheenjohtaja, edustaja Tolvanen on vielä paikalla ja vie tämän viestin sinne lakivaliokuntaan.

On selvää, että tarvitaan rangaistusten koventamista seksuaalirikoksissa, ja oli hienoa, että täällä oli ministeri Lindström paikalla. Hänen puheitaan kun kuunteli, niin tuli levolliseksi, että kyllä tämä asia viedään eteenpäin ja rangaistuksia tullaan koventamaan.

Olen myöskin edustaja Tolvasen kanssa siitä samaa mieltä, että raha ei voi tässä ratkaista vaan kyllä sen rikollisen, joka tarvitsee tuomion, pitää sitten saada se tuomio eikä sitä voi millään budjettitasapainottamisella estää.

Tämä Kulmalan esille tuoma kemiallinen kastraatio: Minä kävin kysymässä lakivaliokunnan puheenjohtaja Tolvaselta, onko tällainen käytössä, ja hän totesi, että ilmeisesti josakin on. Tämä minun mielestäni kanssa pitäisi tutkia, koska kuitenkin näillä rikollisilla on taipumus uusia rikoksensa.

17.56 Katja Hänninen vas: Arvoisa rouva puhemies! Olemme käsittelemässä äärimmäisen tärkeää kansalaisaloitetta, ja tosiaan lapsen seksuaalinen hyväksikäyttö — törkeä tai lievä sellainen, oli mikä oli — on aina tuomittavaa. Tässä kansalaisaloitteen perusteluissa, voin tästä lainata, sanotaan: "Lapsiin kohdistuvissa seksuaalirikoksissa on kysymys vakavista lapsen perus- ja ihmisoikeuksien loukkauksista. Suomessa on jo pitkään sitouduttu tietynlaiseen lievään kriminaalipolitiikkaan, jonka vuoksi useat rangaistukset ovat riittämättömiä eivätkä vastaa tavallisen kansalaisen oikeustajua."

Pöytäkirjan asiakohta PTK 51/2015 vp

Olemme tänään tässä salissa kuulleet edustajien esille tuomia tuomioita, jotka ovat kyllä todella kyseenalaisia, ja ihmettelen niiden rangaistusten lyhyitä pituuksia ja tosiaan näitä ehdonalaisia tuomioita, koska jos törkeä rikosmerkistö toteutuu, niin eikö siitä pitäisi seurata vankeusrangaistus, ehdoton sellainen? Jotenkin tuntuu käsittämättömältä, että kun meillä rangaistusasteikossa kuitenkin on mahdollisuus tuomita esimerkiksi 10 vuoden vankeusrangaistukseen, ehdottomaan sellaiseen, niin miksei sitä tuomioissa sitten käytetä, vaikka täällä on todella tuotu esille, että nämä kaikista julmimmatkin tekotavat toteutuvat.

Olen todella huolissani siitä, miten me yhteiskunnassamme pystymme takaamaan uhrin aseman, tulevaisuuden, elämän, elämän jatkuvuuden, terveyden. Kunnat voivat pahoin, meillä on sosiaali- ja terveystalouden resurssipula. Miten me vastaamme näiden ihmisten, näiden pienten lasten, tarpeeseen, että heidät saadaan pelastettua elämään? Niin kuin täällä on todettu, tämä on murha, jossa jää henkiin, mutta millä tavalla jää henkiin, se on se toinen kysymys, johon meidän pitää päättäjinä ja lainsäätäjinä myös vastata.

Edustajat Niikko, Elo, Meri ja moni muu täällä ottivat todella tärkeitä pointteja esille, ja niihin on helppo yhtyä. Toivon, että tämä viesti välittyy täältä salista myös tuomioistuimille, vaikka nyt tuomioistuimet ovatkin riippumattomat emmekä me ehkä saa täältä mitään heille sanella, minkälaisia tuomioita heidän tulisi langettaa. Mutta varmasti se viesti on täältä meiltä lähtenyt, yhteinen sellainen, että tuomiot ovat liian lieviä siihen nähden, minkälaisiin törkeisiin rikoksiin henkilöt ovat syyllistyneet.

Liian usein uhri joutuu läheisen ihmisen pettämäksi, hyväksikäytettäväksi. Se on äärimmäisen raskas taakka kantaa läpi elämän, jos oma isä, veli, sukulainen on ollut se, joka on sen teon tehnyt, ja tämä vielä lisää sitä teon tuomittavuutta minun mielestäni.

17.59 Kari Tolvanen kok: Arvoisa rouva puhemies! Haluan kiittää edustajakollegoita näistä hyvistä evästyksistä. Niissä lähdettiin aivan siitä ennaltaehkäisystä sinne tuomitsemispuolelle, ja täytyy sanoa, että lähes kaikki näistä ovat varmaan ihan toteuttamiskelpoisia. Jotkut olivat aika reippaita esityksiä, niin että ne täytynee ehkä jättää pois. Mutta on hyvä kuulla näitä.

Tässähän nyt jo viime kaudella tapahtui semmoinen muutos, että kun aikaisemmin on rikoksen tekijä ollut rikoksen keskiössä, niin viime kaudella tapahtui se, että hallitusohjelmassa nostettiin rikoksen uhri rikoksen keskiöön. Hänen oikeuksiaan parannettiin viime kaudella monin eri tavoin. Nyt tämä linja jatkuu, ja myös uhrin oikeuksiin on tulossa esimerkiksi Rikosuhripäivystyksen rahoituksen kautta tällaisia pehmeitä keinoja lisää.

Mutta hallitusohjelmassa on monia hyviä keinoja, millä pystytään myös ehkäisemään rikoksia. Niin kuin tässä kansalaisaloitteessa, myös hallitusohjelmassa on eräs rangaistusten tason nostaminen, nimenomaan minimirangaistusten, jolloin se vaikuttaa rangaistustasoon kauttaaltaan.

Itse edellisessä työssäni poliisina olin johtajana yksikössä, jolla oli vuositasolla noin 150 seksuaalirikosta. Aika iso osa uhreista oli lapsia, niin että olen nähnyt tämän elinkautisen, mikä näille uhreille tulee. Tätä taustaa vasten huomasin myös, kuten myös ihan tutkimusten mukaan, että tällaisen seksuaalirikollisen teon uusimisriski on todella, todella suuri, paljon suurempi kuin monen muun. Ja sanotaan nyt mitä tahansa, niin sen ajan, kun hän on vankilassa, jos hän nyt sitten onkin vähän pidempään vankilassa, uhrin ovat turvassa, koska poliisissa meillä oli useita tapauksia, joissa, kun henkilö vapautui, hän jatkoi heti tätä rikollista toimintaansa eli käytti joko poikia tai tyttöjä seksuaalisesti hyväkseen.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 51/2015 vp

Eihän yhteiskunta saa olla näin hampaaton, ettei se tämmöistä estäisi — etenkin kun nykyisin monesti nämä seksuaalirikosrangaistukset ovat niin lyhyitä, tosiasiallisesti niin lyhyitä, kun otetaan niihin vielä täysin järjettömät ensikertalaissäännökset mukaan, että tätä vuoden Stop-ohjelmaa, vuoden kestävää ohjelmaa, Riihimäen vankilassa ei ehdi suorittaa, koska rangaistus on niin lyhyt. On todettu, että Stop-ohjelmalla pystytään muuttamaan monien rikollisten käyttäytymistä.

Kuten olen moneen kertaan sanonut, otan ilolla tämän kansalaisaloitteen vastaan. Tässä on joitain lakivaliokunnan jäseniä paikalla, ja kaikkien suusta olen kuullut lupauksen, että tämä saa hyvän ja laajan ja asiallisen käsittelyn. Ihan vilpittömästi toivon, että kun meillä on hallituksen esitys kuitenkin tulossa samankaltaisesta asiasta, se tulisi nopeasti, jolloin voisimme tehdä laaja-alaiset vaikuttavuusarviot, kuten hyvään lainsäädäntöön aina kuuluu. Olen tästä kyllä jatkossa yhteydessä oikeusministeri Lindströmiin, että saamme vauhtia tähän asiaan. — Kiitos kaikille.

18.02 Kalle Jokinen kok: Arvoisa rouva puhemies! Meidän on tosiaan syytä muistaa tämä vallan kolmijako-oppi, johon täällä viitattiin, eli eduskunta säätää lakeja ja tuomioistuimet sitten määräävät niitä rangaistuksia sen asteikon mukaan, joka täältä on annettu ja arvioitu kuhunkin rikokseen sopivaksi. Nyt tämä kansalaisaloite esittää, että lapseen kohdistuvan törkeän seksuaalirikoksen minimirangaistusta nostettaisiin, ja silloin samalla myös tietysti vaikutetaan siihen, minkä mittaisia rangaistuksia näistä rikoksista tuomitaan. Siinä on nyt tarvetta tarkkaan pohtia tämä aloite.

Yhteiskunnan tehtävä on suojella jäseniään rikoksilta ja rikollisilta — ja vielä tärkein tehtävä suojella niitä haavoittuvimpia, lapsia, heikompia, jotka eivät kykene itse suojelemaan itseään. Sen takia tämä asia on vielä erityisen tärkeä.

Nyt kun lakivaliokunta saa tämän aloitteen käsiteltäväkseen ja tässä puhuttiin laajemminkin lapsiin kohdistuvista seksuaalirikoksista ja siitä, mitä muuta olisi tehtävissä kuin esimerkiksi tämä kansalaisaloitteen minimirangaistuksen nosto, onko joitain muita toimenpiteitä, joita voisimme tässä yhteydessä vielä tehdä, niin haluan nostaa tässä vielä harkintaan ja mietintään tuon Yhdysvalloissa aikoinaan otetun, Lex Meganiksi nimetyn lain, jossa määrätään, että seksuaalirikoksen uhrin tulee saada tietoonsa se hetki, kun rikoksesta tuomittu vapautuu sitten sieltä vankilasta. Ehkä erityisesti näissä lapsiin kohdistuvissa seksuaalirikoksissa voisi ottaa sen harkintaan. Niin kuin tuossa edustaja Tolvanen sanoi, näissä seksuaalirikoksissa uusimisprosentti on erityisen korkea, ja monellekin on järkytys siten nähdä varsin lyhyenkin ajan jälkeen siitä, kun tämä rikollinen on tuomittu rangaistusta suorittamaan, siellä lähiyhteisössä, kadulla, kotipiirissä, että rikollinen onkin vapaana. Tämän tilanteen kohtaamista ja sen asian käsittelemistä voisi helpottaa, että rikoksen uhri saisi tiedon siitä, kun rikollinen on rangaistuksensa suorittanut.

18.04 Kari Tolvanen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Helpotan edustaja Jokisen tuskaa siitä, että nyt on jo olemassa hallituksen esitys siitä, että kun rikollinen vapautuu, nimenomaan vakavaan rikokseen syylistynyt, niin se rikoksen uhri saa tästä tiedon. Se kuuluu siihen pakettiin, missä parannetaan muutenkin rikoksen uhrin palveluja. Ihan oikeaan suuntaan ollaan menossa, ja monia hyviä ideoita on vielä olemassa itse kullakin meistä, ja toivottavasti saadaan tämän hallituskauden aikana niitä toteutettua. Mutta tämä on hoidossa tällä hetkellä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 51/2015 vp

18.05 **Teuvo Hakkarainen ps:** Arvoisa rouva puhemies! Ihan lyhyesti vain siitä ehdollisesta tuomiosta: Minulla on sellainen ollut, ja sillä ei käytännön elämään ole minkäänlaista vaikutusta. Ja ei kansalaisten oikeustaju tällaista voi mitenkään hyväksyä, että tehdään tällaisia rikoksia, mitä nyt on, ja niistä pääsee ehdollisella. Minulle henkilökohtaisesti on suurempi rangaistus se — minulla on kokemusta nimittäin — että jos saa suuren sakon, niin sen joutuu maksamaan. Ehdollinen ei ole mitään. Se on tällainen lappu, ja se on siinä. Se ei vaikuta normaaliin elämään.

Ja sitten vielä tästä kastroatiosta: Kyllähän tämä on hyvin yksinkertainen järjestelmä. Ei varmasti sen jälkeen toista sitä rikosta, ja se on monessa maassa käytännössä. Miksi me emme voi sitä täällä Suomessa saada aikaan?

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin lakivaliokuntaan.